

Documenten en getuigenissen

„Het uur van Vlaanderen ’’ : Vlaanderen in het Duits-Europese Rijk volgens Cyriel Verschaeve.

R. DE DEYGERE

In de tweede helft van augustus 1940 legde priester Cyriel Verschaeve zijn visie op de toekomst van Vlaanderen in het Duits-Europese Rijk vast in een uitvoerig opstel „Het Uur van Vlaanderen ’’. Het is één van de zeldzame, uitvoerige politieke essays van Verschaeve uit de Tweede Wereldoorlog.

In tegenstelling tot zijn gedenkschriften¹ gaat het hier om een nauwkeurig gedateerd document, geschreven in de euforie van een Duitse overwinning en dus niet terughoudend. De tekst werd niet opgenomen in het *Verzameld Werk* van Verschaeve, wel citeert zijn biograaf Dirk Vansina er uitvoerig uit². Hierbij publiceren wij de integrale tekst, omdat hij een uitstekende weergave van Verschaeves motivatie en visie in het begin van de bezetting biedt³.

De lezer verwachtte geen logisch opgebouwd schema dat oog heeft voor praktische verwezenlijkingen en politieke verhoudingen. Het gaat integendeel om het compromisloos voorstellen van Vlaanderens „droom ’’ in poëtische, hoogdravende bewoordingen. Als gevoelsmens bij uitstek hanteerde Verschaeve een retorische, goed herkenbare stijl. Kenmerkend zijn de gebalde zinsbouw, het gebruik van „heftige ’’, levendige woorden, de vaak uitdagende toon en het volks, soms vulgair woordgebruik.

Welk het doel van de tekst was en onder wiens ogen hij kwam, is niet meteen duidelijk. Zelf verklaarde Verschaeve dat het essay, „als Vlaamse essentie en niet als politiek of letterkunde ’’, bestemd was voor het Vlaamse volk en vooral voor Duitsland.

Op aanraden van de dominicaan Carlos Van Sante, die tot 1936 enkele jaren in Duitsland verbleven had, schreef Verschaeve op 10 oktober 1940 een uitvoerige brief aan een zekere Fr. Tillmann om hem zijn visie op het politieke lot van Vlaanderen in het Duitse Rijk uiteen te zetten⁴.

1. C. VERSCHAEVE, *Gedenkschriften, Verzameld Werk* II, dl. VII, p. 532-548.

2. D. VANSINA, *Verschaeve getuigt*, p. 711-716.

3. Met hartelijke dank aan Dr. D. Van den Auweele, die ons de originele tekst spontaan ter inzage gaf.

4. R. DE DEYGERE, *De houding van Cyriel Verschaeve in het eerste bezettingsjaar (1940-1941)*, lic. verh., Leuven, 1981, p. 77-81.

Waarschijnlijk stuurde hij ook het „Uur van Vlaanderen” naar Tillmann. Volgens Verschaeve zelf zou die als persoonlijk raadgever van Hitler de brief aan de hoogste „Amtsstellen” overgemaakt hebben⁵. Welke rol Tillmann in de nationaal-socialistische hiërarchie vervulde, is ons niet bekend.

De tekst bereikte in elk geval de hoogste partijinstanties in mei 1941, nadat Verschaeve zijn bekende toespraak over „Reichtum und Weltort der Vlämischen Kunst” te Berlijn gehouden had. Gedurende zijn verblijf aldaar had hij ontmoetingen met enkele hooggeplaatste nazi-figures. Tijdens een onderhoud op 19 mei met Gutterer, staatssecretaris voor justitie, beloofde Verschaeve een memorandum te schrijven over het politieke lot van Vlaanderen. Nadien stuurde hij het „Uur van Vlaanderen” op, volgens hem bestemd voor „Hitler en zijn medewerkers”⁶.

Zetten wij even de krachtlijnen van de moeilijk te verteren en ongestructureerde tekst op een rijtje. Duidelijk heeft de Duitse overwinning op het vasteland voor Verschaeve bijzonder hoge verwachtingen opgewekt. Vóór alles komt het er nu op aan dat de „droom” van Vlaanderen volledig in vervulling gaat. Voor de kapelaan betekent dit het luisteren naar de „stem van het bloed”, zich afkeren van alle politiek en slechts voor zijn eigen heil zorgen.

In de eerste plaats grijpt hij terug naar het verleden, om aan te tonen hoezeer de Vlamingen geleden hebben. Germaans Vlaanderen werd over drie staten verdeeld, slechts de taal hield het gebied samen. Zowel in Frankrijk, België, Nederland als in Zuid-Afrika werd het Vlaamse bloed aangetast. Het „uur” van Vlaanderen slaat dus niet voor een „gaaf” volk.

De Vlamingen hoeven de grootmacht Duitsland niet te vrezen. De Duitsers zijn immers verplicht een duizendjarig rijk te stichten volgens hun ideologie gebaseerd op het bloed, en Vlaanderen te bevrijden van de Walen en de Fransen, net zoals ze in Polen en Tirol de verschillende volkeren hebben gescheiden. Beter hadden de Vlamingen hun lot in eigen handen genomen, maar ze kunnen er de Duitsers slechts dankbaar om zijn.

Hoe moet de nieuwe Vlaamse staat eruitzien? De grenzen van een staat moeten zover reiken als het bloed van het volk reikt en de bloedrijksdom van Vlaanderen eist nieuwe levensruimte. De Walen zijn een vreemd volk waar de Vlamingen geen uitstaans mee hebben. Doorheen de geschiedenis zijn ze slechts de grote hinderpalen van onze ontwikkeling geweest en derhalve zijn het onze bloedsvijanden. Het laatste bewijs hiervan vormde de wegvoering van verdachte personen, „omdat ze Vlamingen waren”, op 10 mei 1940. Er rest maar één oplossing: de verfranste, onvruchtbare Franken en de

5. *Gedenkschriften*, p. 73. Niet opgenomen in het *Verzameld Werk*.

6. Verschaeve vergiste zich in zijn gedenkschriften, toen hij stelde dat hij het memorandum „de volgende dagen” schreef. Hij had het „Uur”, waaruit hij citeerde, al in augustus 1940 opgesteld.

Walen moeten verhuizen naar het Zuiden, waar plaats genoeg is. Zo wordt er nieuwe „Lebensraum” geschapen voor het Vlaams bloed (zoals voor het Duitse bloed gebeurde in Polen). Dietsland moest wellicht tot aan de Somme reiken, zoals bij priester Gantois, de bezieler van het „Vlaamsch Verbond voor Frankrijk”. Aan de vooravond was die ook geen Frans-Vlaming meer, maar een rasbewuste „Dietser” van de Zuidelijkste Nederlanden, die deel moesten uitmaken van het grote Germaanse territorium⁷. De koning mag geen politieke rol meer spelen, omdat hij niet de ware vertegenwoordiger van zijn volk is, zoals Hitler dit wel is voor het Duitse volk. Met de capitulatie heeft hij vooral een populaire, maar geen moedige daad gesteld. Men moet er dus over waken dat Leopold III geen hinderpaal vormt voor Vlaanderens droom, omwille van zijn populariteit, ook bij het collaborerende deel van de bevolking, en zijn conflict met de regering. Als er een dynastie moet komen, dan nog liever het huis van Oranje, waarmee wij tenminste nog geschiedkundige banden hebben.

In Zuid-Afrika dienen de Duitsers Brittannië te verslaan en het „Vlaamse” volk aldaar te bevrijden. Op die manier zouden dan eindelijk twee „Vlaamse” staten tot stand komen: Groot-Nederland en Zuid-Afrika.

We kunnen de tekst goed vergelijken met het politiek essay „1830-1908”, dat Verschaeve in 1908 schreef en waarin het wezenlijke van zijn radicale Vlaamsgezindheid al duidelijk aanwezig was⁸. Dit stuk was eveneens niet ondertekend, bevatte weinig namen en was sterk historisch geïnspireerd. Het werd slechts aan enkele intieme vrienden ter inzage gegeven. Ondanks het grote tijdsverschil zijn dezelfde thema’s aan de orde gebleven: het thema „het uur van Vlaanderen” zelf, de houding tegenover de Walen, de rol van Duitsland, de samenhang met Nederland en het stamverwante Zuid-Afrika.

Dit belette niet dat het „Uur” goed paste in de Duitse en Vlaamse nationalistische propaganda in het bezette land tijdens het eerste oorlogsjaar⁹. Verschaeves radicale visie sloot nauw aan bij deze propaganda. Volgende thema’s kwamen hier immers ook aan bod: de liberaal-democratische wanorde, het centralisme, dat vloekte met de feitelijkheid van twee verschillende volkeren, de Frankrijk-gerichtheid van België, de grote verontwaardiging om de deportaties van 10 mei 1940, het „germanendom”, dat bij de Vlamingen was aangerand, en Wallonië als „Lebensraum” voor de Vlaamse bevolking.

7. E. DEFOORT, J.-M. *Gantois en de Vlaamse Beweging in Frankrijk. 1919-1939.-Ons Erfdeel*, 1974, nr. 5, p. 693-694.

8. Zie de recente bijdrage van R. VANLANDSCHOOT, *De aanloop tot Verschaeves Rodenbach-opstel van 1909,-Verschaeviana*, colloquiumnummer, p. 87-166.

9. R. FALTER, *Flamenpolitik en Duitse propaganda tijdens de Tweede Wereldoorlog: de versie van het Bezettingsbestuur (1940-1944)*, *Wetenschappelijke Tijdingen*, 1981, nr. 1, kol. 47-64.

Het thema „het historisch uur van Vlaanderen” zou in de eerste oorlogsmaanden trouwens herhaaldelijk naar voren komen. In het orgaan van het V.N.V., het dagblad *Volk en Staat* van 12 augustus had Verschaeve kunnen lezen, net voordat of toen hij aan de redactie van het „Uur” begon, dat Borms bij een huldiging te Brussel verklaarde: „Blijven wij verdeeld dan gaat het uur van Vlaanderen voorbij ...En dit Uur is het ogenblik dat gij moet vastgrijpen, dat waarschijnlijk nooit meer terugkomt en gij niet loslaten moogt!...”. In het eerste oorlogsnummer van *Volk, maandblad voor Dietsche kunst en cultuur*, zou in november te lezen staan: „Wij zijn erop bedacht dat het uur van Vlaanderen samenvalt met het uur van het Westen, (...)”. Albert Derbecourt zwaaide in mei 1941 de loftrompet over het bereikte akkoord tussen het Verdinaso en het V.N.V. met het citaat „het Uur van Vlaanderen slaat slechts éénmaal” van Verschaeve, die hij beschreef als „de stille en gigantische getuige van de Dietse eeuwigheid in deze tijd”¹⁰. De artikelen van Reimond Tollenaere, propagandaleider van het V.N.V., in *Volk en Staat* uit de eerste bezettingsmaanden beklemtoonden dat het historisch uur voor Vlaanderen was geslagen, zodat het er vooral op aankwam deze kans niet te laten voorbijgaan¹¹. Verschaeve leunde trouwens aan bij de radicale strekking van het V.N.V., waarvan Tollenaere de spreekbuis was.

Het uur van Vlaanderen

Bij zijn ambtsaanvaarding te Gent, in den laatsten oorlog schreef Dosfel aan Verschaeve en haalde een vers uit diens „Jacob van Artevelde” aan:

„... Der Volkren uur slaat éénmaal
In hun bestaan, hun uur beslist hunne eeuwen.”

Zou dat uur, dat eeuwen halfheid en druk eindigt en eeuwen vol en heerlijk leven opent, nu geslagen zijn? Zou 't waar zijn? 't Uur dat den droom, heel den droom verwezenlijkt?

10. *Hier-Dinaso*, 10 mei 1941.

11. „We beleven een historisch moment. Als Vlaanderen en Nederland dit ogenblik niet te baat nemen, is het gedaan voor lange tijd”. *Volk en Staat*, 6 juli 1940. „VLAANDEREN, het is de tijd. Nu of nooit. Missen wij deze kans, dan is het missen voor altijd”, 4 augustus 1940. „Wij herhalen tienmaal per dag dat zij een historisch uur beleven, maar zij laten de klok verder gaan zonder dit beslissend uur te gebruiken.”, 5 september 1940. „In beide oorlogen heeft onze jeugd moeten optrekken voor een zaak die niet de hare was...We denken hierbij aan het woord van Verschaeve in zijn „Artevelde”: „Stormen kunnen we niet missen!”, 20 oktober 1940. Zie ook R. VANLANDSCHOOT. *Michiel Vandeckerckhove. Leven en werk*, Leuven, 1980, p. 117.

De verre, hooge, onmogelijk-gewaande droom plots dichtbij en voor 't grijpen? Het is betooverend! Men voelt zwijmel!

Het is 't uur van de liefdeverrukking en ook van den liefdeangst. Want het Uur is daar en een verwezenlijking moet komen. Zal ze alles geven wat de droom mag en moet droomen? ... of niet? Eeuwen zullen volgen op dit uur, wat het ook geve.

En Vlaanderens' droom is geen wilde fantazie, waarvan vele scheuten gerust mogen afgesnoeid worden, maar zijn leven zelf, door de vele gaten van zijn wonden, weeën en verdrukkingen en strijden eeuwenlang gezift, en gefilterd tot het volstrekt loutere en wezenlijke. Niets mag er van af! HET uur geeft *den* droom. Er is maar één droom omdat er maar één liefde is. Droom werd onder 't hart gedragen gelijk een kind. 't Kind moet gaaf geboren worden! Wat droomt de liefde? LIEFDE. Wat droomt Vlaanderen? VLAANDEREN. Niets anders maar héél en al!

Wat is héél en al? Men weet het aan zijn wee... doch verleden wee is wetenschap geworden. Maar men weet het ook aan zijn jubel. Nevens de verwezenlijking springt de jubel als de straal des levens nevens 't leven op. Slechts 't volle leven laat hem los en hij is 't bewijs van zijn volheid. Liefde zegt zich, bepaalt zich niet, maar jubelt zich uit. Zij is steeds grooter dan haar woord. „Veel” is nooit „vol”. Alle vermenigvuldiging is eigenlijk verdeeling in liefde. Vele berekeningen goed zien uitkomen doet glunderen, doch of de droom heel in vervulling ging, voelt gij maar aan 't jubelen van uw hart. Jubel is de toets der volheid.

Vlaanderen, dit is van het hoogste belang: 't uur van Vlaanderen moet onfaalbaar het uur van Vlaanderen zijn. Gebruik dus den eenigen toelaatbaren toetssteen: uw jubel.

Het uur der overwinning — (en Duitschlands zege is Vlaanderens zege in zooverre als zij Vlaanderens toekomstpoort wijdopen stoot) — is 't uur van vele mogelijkheden.

Doch droom en liefde zeggen: één!

In dien doolhof van mogelijkheden zullen de politici zich verliezen en zij zullen het. Vraag niet aan hen te bepalen wat moet geschieden. Droom is de éénige leidraad uit dien doolhof. Hij weet zonder zoeken en kan dus niet missen. Nu niet te missen is hoofdzaak. Droom is instinct-weten, want droom komt uit het bloed.

Droom geleide ons en jubel bevestig ons!

Het uur van Vlaanderen is dus het uur van ons bloed, hoe het de geschiedenis dan ook ongerecht scheidde, verspreidde, mengde, noemde. Het bloed voelt wat zijn bloed is, het bloed vergeet zijn bloed niet en vliegt het achterna.

Zijn bloed achterna vliegen! O dit naakte, simpele, heerlijke is héél de droom. Héél! Heerlijk héél! Bloed is grondvest van 't „zijne”. Bloed moet niet buiten zijn grenzen vliegen. Bloeds gebied is wijd genoeg. Doch zoover

het zich uitstrekt, zoover mag het vliegen; *moet het*. Want droom is geen dief die naar 't vreemde grijpt en knechten maakt, maar een gelukkige vader die al zijn kinderen telt.

Het uur van Vlaanderen, het uur waarop al zijn kinderen weer thuis, waarop al wat het zijne is het zijne wordt, wat een jubel zal dat zijn!

BREIZ ATAO! Bretanje is Bretanje geworden, zoo kondigden de bladen het dezer dagen aan. Het sprak het eenvoudig woord: Ik was Bretanje, ik ben Bretanje... Vlaanderen hoort het en 't krieuwelt in zijn bloed om hetzelfde te doen. Doch 1917 toen het het deed, ligt te dichtbij en wekt te ellendige herinneringen¹².

En Bretanje is geen Vlaanderen. Bretanjes gouwen liggen daar klaar in één lot en één bloed verbonden, klaar ook in één greep te grijpen om tot één lot terug te voeren. Maar Vlaanderens meer dan duizendjarige staten- en strijdsgeschiedenis scheurde en vertrapelde in honderd oorlogen land en bloed. Germaansch Vlaanderen werd over drie staten verdeeld. Zijn taal, zijn ziel, hield die stukken saam in de ijle lucht. Daar ook werd het bekampt. Frankrijk dreef driehonderd jaar lang die taal achteruit zoodat het in 't bloed zelf de bloedgrens trachtte te verschuiven.

Maar ook binnen België werd de Vlaamsche ziel vertroebeld. In 't Vlaamsche bloed woekerden de ontelbare vreemde cellen der verfranschte huisgezinnen. Dat was bloedvergiftiging! Vlaanderen in Frankrijk ging verloren, Vlaanderen in België werd honderdvijftig jaar door de echtste en hatelijkste „vijfde kolonne” bedreigd en verraden, en Vlaanderen in Holland — (laat ik zeggen het Dietsche bloed is Holland) was al kultuur geworden en zoo weinig natuur gebleven — (want weelde dempt natuur) — dat het bloed voor 't bloed niet meer warm werd; Vlaanderen was de arme bloedverwant wiens strijd men minachtte, en 't stond deftiger met den Franskiljon om te gaan.

Dat dit uur ook 't uur van Holland is, hoevelen ginds zouden 't nu voelen? Sloeg Vlaanderens uur maar voor een gaaf volk, hoe eenvoudig ware de oplossing!

Dan zou het tot de vormers van een nieuw en schoon Europa zeggen: De statengeschiedenis is voorbij met al haar veroveringen, aanhechtingen — (zij noemde de ont-hechtingen, lees wat Vlaanderen aangaat dat in steen gebeiteld leugenwoord „désannexé” boven op den Casselberg!) — De volkerengeschiedenis, de natuurstatengeschiedenis vangt nu aan. Wij jubelen er om. Groote staten zijn voor kleine staten groote gevaren, maar echte niet. De eersten hebben heerschzucht, d.i. geld- en landhonger tot grondslag; de tweeden 't bloed; de eersten hebben de onbestendige drift als leven, de tweeden de eeuwigheid der natuur. Duitschland, wij verheugen ons om uw

12. De uitroeping van Vlaanderens zelfstandigheid door de Raad van Vlaanderen op 22 december 1917.

grootheid. Gij hebt den strijd aangegaan voor een lotsbestemming van duizend jaren en uw zege laat u toe, verplicht u, een orde voor duizend jaar te stichten. Is ze niet echt dan duurt ze geen tien jaar. Gij hebt ze in Duitschland reeds gebouwd op de basis van het bloed. Wij hopen dat gij ook onzen levensstroom een bedding voor eeuwig zult binnen voeren, *zijn* bedding, en dus al geschiedenis makend, geen geschiedenis zult vergeten. Geschiedenis, geschiedenis was voor ons waar zooals voor u : ons gescheiden en vergiftigd bloed smacht naar hereeniging en loutering. Die geeft de zonne na den Winter. Wees ons de zonne en wij zullen u met heel onze Lente toelachen ! Schoone ligging, gevaarlijke ligging. Knooppunt, snijpunt.

Wij hebben het ondervonden. De groote volkeren hebben elkander in ons bestreden. Vlaanderen is het vooruitgeschoven bolwerk van 't Germaansche bloed geweest. In ons werd het Germanendom aangerand, teruggedrongen, veroverd. 't Oud Frankenland week in zijn grenzen achteruit. Eeuwenlang knaagde Frankrijk als een rat aan ons land; de helft van Vlaanderen viel hem, trots trotsche zegepralen op gansch zijn macht behaald, ten prooi, en van de kust tot de Canche werd Vlaanderen Fransch geheeten en met fransche taal en namen gecamoufleerd, getarnd ! Bloed werd geroofd, bloed dat om uw leven werd aangevallen. 't Gehavend bolwerk heeft zijn verhaal op de gave stad die het heeft verdedigd, om volledig herstel, en 't geroofde bloed een nog veel inniger recht van beroep op 't bloed waarvoor het bloed verloor.

In 't eigen land heeft een onnatuurlijk gevormde staatsmacht het bondgenootschap van Walen met frankiljons, met geldbezitters en geldjagers tot een meerderheid van macht gemaakt, die de Vlaamsche bloedmacht onder den knie houdt. Gij die de geldmacht als de ongezondheid der wereld terecht bekampt, hier is een volk dat er door onderjukt, geketend en in 't leven gewurgd wordt zooals nergens op aarde. Toch ! ... Aan Afrika's zuidpunt geschiedde het even erg, doch eveneens tegen ons bloed. Daar beleefde ons bloed zijn meest tragische en meest trotsche lotgevallen. De feiten zijn bekend. „Vluchten in de wildernis om vrij te blijven ! Liever bij de leeuwen dan bij de Engelschen !”, die leuze vat een eeuw geschiedenis der Boeren saam. Heel 't imperium moest drie smadelijk-lange jaren met al zijn macht op dat handjevol van ons bloed wegen om het er onder te krijgen, en werd overwonnen overal waar mannen tegen mannen vochten, maar aarzelde niet vrouwen en kinderen, in legeraantal, aan te vallen. Het was zoo schandelijk dat het in het Albion zoo goedkoope woord „glorious” bij mijn weten in geen enkel Engelsch boek, voor deze oorlog, werd gebruikt... Dat bloed echter leeft voort en hunkert er naar om in zijn schoone en wijde land, wijd en vrij te kunnen leven. Ginds ook boeide goud en ijzer Germaansch-Vlaamsch bloed, doch leeuwentanden bijten op den breidel. Ginds is er werk voor ridders van 't recht. Montsalvat is hoog en niet verre, en de Graalridders gaat redding brengen ook in de verste landen... Maar ons

bloed is ons nabij, al scheidt ons een wereld, en ons heil kunnen wij niet vinden als het ook zijn heil niet vindt... zijn vreugde kan geen jubel worden zonder dat. Slechts 't zingen van *al* de baren is ook bruisen! En geschiedenis is vooral toekomst. En 't recht op de toekomstruimte ligt in den bloedorijckdom dien men draagt. Een eik scheidt zich zijn ruimte door zijn kroon en zijn kroon door zijn sap. Wij zijn een volk eeuwen al op zoek naar 't land dat ons bloed *zijn* ruimte geeft, de zijne in elken zin. 't Bloed ook scheidt zelf zijn grenzen volgens de alles overheerschende wet van zijn vruchtbaarheid en natuurmacht; dringt geen statendwang het terug dan zal zijn leven zijn hoogheidsgebied wel klaar uitteekenen. U zijn de „frontières naturelles de la France” bekend. Geografie werd boven ethnografie gesteld. Hoe zouden wijde landsgrenzen natuurlijk zijn bij een volk dat zijn engere niet kan vullen met zijn bloed? Ethnografie gaat voor geografie, bloed voor bodem maar eischt bodem, om de eenvoudige reden dat er de aarde is voor de menschen en niet de menschen voor de aarde. Grenzen, die men niet vullen kan, niet vullen zal in eeuwentijd zijn vervallen. 't IJle heeft geen recht op grenzen, 't volle eischt ze. Een nieuwe afbakening erkenne de natuur. Vlaanderen heeft veel bloed. — Gij, die de wereld in levensruimten denkt en landen volgens bloedeisch verdeelen kunt, die het in Tirol en Polen deedt volgens die langvergeten ja kettersch gescholdene hoogwet der natuur, ook boven onze streken heft die Wet haar majestatischen vinger op om te wijzen naar de bloedvlekken die de grenslijnen vooraf aanduiden, die de God des levens erkent omdat ze 't leven trok, en daar waar ze door elkander loopen wijst hij naar de bodemvormen als hulp om klare scheidingslijnen te trekken, die van slechte huurkazerne-bewoners gelukkige burens maken.

En tot het eigen volk zou Vlaanderen zeggen :

Droom! Nu vooral dat droomen geen ijdel tijdverdrijf maar de stap tot het heil is. Droom!

Droomen is niet berekenen, politiek spel spelen; politiek's echte, maar voor u slechts bepaling is: wetenschap der mogelijkheden. Er zijn honderden mogelijkheden, er zijn er zooveel als er deelen zijn: er is maar één geheel en de droom wil 't stralen van 't geheel. Verspil uw tijd niet met dat spel; droom is ernstig want droom wil leven. Men wil geen deel van 't leven! ... Groote volkeren mogen met grootheden en hoeveelheden spelen, zoo zij dat wijs vinden, want bij alle spel staat ook verlies en zij kunnen tegen verlies.. Kleine niet ... deze hebben geen andere waarborg voor den duur van hun heil als de echtheid en gaafheid van hun droom. —

Bereken dus vooral geen kansen van die grooten in plaats van die grooten om bij hen in 't gevele te komen; droom uitsluitend met en van uw bloed. De groote, die echt groot is, kan maar 't echte waardeeren, en zal wel weten dat dit echte hem meer, ja 't onvergankelijke biedt, ver boven de uitbating van een gunstigen samenloop van omstandigheden en van uiteraard wisselende belangen. En wat is er meer echt en gaaf als een kloek volk, door hem

gaaf gemaakt en nevens hem levend en den polsslag volgend van 't gelijk-aardig bloed; krachtig kloppend door vriendschap en dank?

Droom!

Droomen is vliegen naar zijn uiterste. Blijf niet staan op de schoone bruggen maar gaat door. Droom is geen halfwegstuig; 't hart droomt en 't hart heeft honger, zooals al wat leven is en 't springt naar zijn deel, dat het éénig voedsel is wat hem leven geven kan. Leven, liefde, doel, hart... 't is alles één. Halve oplossingen droomt niemand, ten hoogste wapent hij zich er tegen. Droom is stroom en wil de zee. Droom dus van geen zekere orde en schikking in uw toekomstig huis, maar van uw huis. De vrouwen droomen er van waar ze gordijnen zullen hangen en kasten en potten zetten ... de man droomt van een huis dat het zijne is. 't Bloed wordt niet warm voor een wijze maar voor het wezen. Corperatief, standen, ordelijk Vlaanderen... best! maar Vlaanderen eerst, Vlaanderen aan Vlaanderen!

Droom!

Droom is drift. 't Verstand ziet zijn doeleinden, drift het doel. En slechts de drift bereikt het doel omdat hij alle wikken en wegen overspringen, en alle tucht en offer in strooming brengen kan, 't allesuitsluitend mijne! Droom van leven alleen! Leven is zoo een heerlijkheid dat het alles voor zich opvoert en is en geeft.

Droom uw droom! Den uwen!

Men droom voor geen anderen. Men kan niet leven en dus ook niet droomen in plaats van anderen. Doet men het dan is men valsch: men berekent in de vormen van de liefde, daar de droom de vlag des levens is die 't leven ten zege leidt, men misleidt als men leider is. Droom uw droom, Vlaanderen, in dezen éénigen tijd die den uwen tot den uwen kan maken. En ... 't lot der Walen in België of van België is niet uw droom. Men droomt van geen vreemden en de Walen zijn vreemden. Luistert naar uw geschiedenis: van tweehonderd jaar tot tweehonderd jaar heeft ze telkens woorden over de Walen gevonden die veelzeggend zijn: „Wat walsch is valsch is” — „De Malcontenten” — „De Fransche ratten” —

Ziet naar de Waalsche daden die Vlaanderens remmen losbraken op al de beslissende tijden van uwe geschiedenis: Robrecht de Vries stuitend, de grenzen van 1302 afknagend, door heel de epepee van onze gemeenten onze verraderlijke graven bezorgend, in bond met Spanje ons van Nederland scheidend enz. Maar vooral ons onder 't juk van België een juk waar elke grootheid faalde, buigend, een heele eeuw lang. Steeds ons noodlottig in onze nood werden de Walen in onze voorspoed onze uitzuigers, de beletters van onze ontwikkeling, onze verachters en bloedsvijanden. Wij waren immers de bereikbare en trefbare dragers van 't Germaansch bloed, en wat zij, in huilkoor met Frankrijk mee, voor hatelijken onzin tegen Duitschland schreeuwden, dat spuwden zij ons in 't gelaat, dat sloegen ze ons met kolfslagen op 't bloot lijf. Op 10 mei j.l. sprong hun haat uit hun bloed als een

instinct. Al de Vlamingen die weggesleept werden, werden het omdat zij Vlaming waren, geen enkele Waal omdat hij Waal was, en 't gepeupel waaraan ze overgeleverd werden ontving ze met het huilen van zijn instincten. Van Waalsche officieren, gendarmen en volk kregen ze de keur der mishandelingen en van de Waalsche medegevangenen 't gewoon gekuip en 't gewoon verraad. Mei laatstleden is toch niet vergeten. Overigens mag de geschiedenis zwijgen daar waar de instincten spreken. De instincten hebben gesproken; zij zeggen: „wij zijn vreemd” gelijk bij de dieren. Wie anderen uitleg aan 't gebeurde vindt is onoprecht; ziet hij waarachtig uit politieke misvorming de klaarblijkelijkheid niet meer, dan rest er maar, zooals voor alle blinden voor de klaarblijkelijkheid, voor hun verstand te bidden. Vlaanderen, geen plaats voor Walen in uw droom. Indien zij droomen dan is 't uw dood. Wij zijn vreemden, dat we dus vreemden zijn. Als burenen zullen ze nog een plaag zijn, in 't huis zijn ze de dood van 't huis, de beletters van alle huiselijke geluk. Geen Walen meer in mijn land is een levenseisch. 't Gedeelde leven is 't slechtste leven, 't eene bederft het andere. Dat ze loopen! is 't edelmoedigste wat jegens hen uit ons kan. —

Gij, die duizendjarige orde wilt scheppen, wij hebben genoeg aan duizend jaren bedorven geschiedenis. Gezondheid! Frischheid! De Walen rieken naar den dood. Zij konden onze jeugd niet rieken. Aan beide zijden spraken de neuzen hun oordeel uit. De neus is 't orgaan der instincten die onfaalbaar zijn. Tegen 't oordeel der neus geen beroep. Genoeg dus er mee! Vlaanderen, droom UW droom.

En hier moet ik in gemoede vragen: is uw koning, is ooit een koning in des Vlaming's droom opgedoemd! Droom is als de liefde geweldig uitsluitend. Droom is een onfeilbare zeef. Wat er niet in is werd er uit gezift, was vreemd. Ware uw koning de uwe, deel van uw leven, bloed van uw bloed, dan zoudt gij hem in uw droom wel vinden.... Toegegeven dat het hem in België moeilijk was dit te zijn, dat hij tot U begon te naderen, dat hij met te blijven bij zijn volk in oorlog den elementairen plicht van een koning volbracht, en met de capituleren een zeer populaire daad stelde... populair is echter heel wat anders als Vlaamsch en volksch... doch was hij UW koning? Kon hij met u, lijden om u, vooral en boven alles droomen wat Vlaanderen droomt? De Führer van Duitschland, die niet Duitschlands droomen zou droomen, wat ware hij voor Duitschland? Droomt uw koning UW droom eerst en meest?... Daarop zal in heel Vlaanderen het zwijgen antwoorden. Want de toejuichingen, die politiekers uit zijn populariteit doen opstijgen om zijn naam, beteekenen enkel dat hij een goed pioen op hun schaakbord is, bewijzen volstrekt niet dat hij geen gevaarlijk pioen tegen Vlaanderen zou kunnen worden; en in elk geval, ze barsten niet los noch uit onzen droom, noch uit ons bloed.

Vlaanderen, droom uw droom en niets anders. Dit wil niet zeggen: keere uw droom zich tegen uw koning, maar wijzig hem in niets om uw koning;

want wie het heil voor eeuwig droomt, moet zijn droom volstrekt zuiver en vol houden! En dewijl volstrekte klaarheid geboden wordt in dit uur van 't wegen uwer waarden, zoo moet ook gezeid wat Vlaanderen aan zijn koning heeft. Wat Duitsland er over denkt, gaat Duitsland aan, ons gevoel uit heel ons verleden gegroeid, zegt: het huis van Oranje is voor ons van oneindighooger betekenis en waarde; Vader des Vaderlands was de eerste vorst er van, zij die volgden leefden ons leven mee, terwijl het huis van Saksen-Coburg, door Engelschen hier ingebracht, meer dan een eeuw binnen 't eigen volk Vlaamsch-vreemd bleef... Doch droom ziet geen kroongoud maar heilsgoud. Het gaat hem om geen tronen maar om 't volk. Hoe groot Oranje's verleden voor ons ook weze, geen verleden kan voor de toekomst geschoven worden. Geen troon, maar Vlaanderen moet eeuwig en glanzend en gelukkig zijn!

Droom uw droom, Vlaanderen, over alle tronen heen.

Droom, Vlaanderen uw volksdroom.

En peutert niet in 't verleden om dit volk te bepalen met namen uit de eerste eeuwen, met statistieken van nu, met oncen bloed... Het bloed dat droomen kan is 't bloed; zijn droom is zijn geloofsbrief. Uit het verleden ontvangt het enkel den wind der eeuwen die glorie en kracht en macht weer scheppen. Droom van uw vrijheid gelijk al de vaderen het deden en van uw glorie, die de vrijheid alleen tot de uwe maakt.

Vlaanderen, droom echter van geen vrijheid in de ijle lucht, maar in uw tijd en uwe werkelijkheid. Zijt ge een lang al geworden volk, nevens U leven er andere ook geworden en grootere in massa. Ook zij eischen terecht een onbelemmerde vrijheid van levensbeweging en levensruimte. Ligt ge erin, vrees niet: vrijheid kan met vrijheid harmonieeren, leven kan leven laten doortrillen, stuwing kan stuwingen voortzetten. Grooter massa heeft grooter werkingsrecht. Heel de wereld is een spel van verhoudingen, die de Schepper als eene harmonie heeft gedacht, en die, vervuld, ook 't wereld heil wordt. Begeer U niet af te sluiten. Een Maginotlinie is 't meeste te duchten voor hem die ze opricht. Zij bouwt muren en sloopt zielen, zij ontleert het op zichzelf te betrouwen omdat mannen de beste muren zijn. Mannen vreezen geen mannen, maar verbreederen er mee en worden sterker man. Helden ontvangen voorbeelden en stellen ze dan zelf.

Droom uw droom.

Hij is gevleugelde wil. Hij is de Luftwaffe die recht op haar doel afvliegt en het daar wint. De Deutsche eskaders tiegen nu door Vlaanderens hemel; zij vliegen in volmaakte orde en ijzeren tucht... Zal *dit* hun de zege geven? Als 't doel niet schittert in hun oog, als de groote gedachte: Duitschlands' heil ze niet stuwt? Nooit! En eveneens nooit geeft tucht en orde en organisatie ons iets van 't HEIL! dat we moeten krijgen. Ons „heil” blijft dan de paradegroet. Droom ontvlamme Vlaanderens strijders tot glorie, want zien ze in tucht en orde hun glorie dan worden ze tot krachtpatsers in plaats van

helden. Droom maakt helden, helden maken den droom tot werkelijkheid, zij alleen, omdat de glans van 't doel ze tot vlam maakte.

HET UUR VAN VLAANDEREN.

Duitschland deed het slaan. Nooit hadden wij 't zelf doen slaan, in onze loyauteit jegens onzen staat, die ons nooit iets anders als tijd- en kultuurverlies in onschatbare mate bezorgde. 't Zelfdoen, La Flandria fara da se, ware beter en eervoller voor ons geweest.

Doch Duitschland DEED het slaan en 't is ons heiluur geworden. Komt dit heil, dan zullen alle geslachten in Vlaanderen eenmaal Duitschland zalig prijzen.

Vlaanderen, laat uw dank reeds nu leven in uw droom en droom hem zoo dat Duitschland hem zie en hoore, en heel de wereld met hem. Want hij heeft het daglicht der historie niet te schuwen : hij is natuur, hij is recht, hij is kreet des bloeds; die recht naar God opklimt en zich over de wereld welft. Bloeddroom is rood en welft zich over de wereld als rozige morgen of als schoone avond die morgen belooft.

Vlaanderen, uw droom weze morgen en rijze !

Hij rijze uit het verleden. Morgen rijst boven de heuvelen. De onze rijze boven de Casselberg, waar Vlaanderen ontstond, en schijne over Fransch-Vlaanderen, 't lieve land met dien dommen tegensprekelijken naam. Bloed werd hier van bloed gerukt. Het worde Vlaamsche heldere morgen tot aan de zee van Kales en Boonen en doe dat Witzand schitteren waarvan Dante zong in zijn „Commedia”.

Hij rijze over 't heden ! Heil ons dat éézelfde lot Holland en Vlaanderen trof. Nederland mokt in plaats van te droomen; 't droomt niet van ons. Wat kan 't ons schelen ? Vlaanderen droomt van Nederland, (en Vlaanderen heeft gelijk) den ouden droom van eeuwen terug, die nooit uitstierf onder Spaanschen, Franschen, Belgischen dwang, die leeft in 't symbolisch stroomen van onze Schelde door de Nederlanden, die gedroomd werd door al de edele voortrekkers van ons volk, en die eenmaal ook Holland ontsteken zal, en dan zal Groot-Nederland één, een groote levensvreugde zijn. Holland ten vreugde of ter spijt, en de te verwachten wrijvingen ten trots, onze droom kan geen jubel worden zoo dit niet wordt : Nederland en Vlaanderen, één Dietsland.

Hij rijze over de toekomst met al zijn vliegenschrecht, dat is zijn vleugelmacht ! Met zijn bloedmacht is ze verbonden en één. Vlaanderens bloed bestrijkt een wijd toekomstveld. Wat heeft er toekomst zoo vruchtbaarheid er geen heeft ? En statengeschiedenis die volksgroei zou moeten helpen, heeft het Vlaamsch bloed integendeel binnen zijn grenzen opgehoopt als water binnen een stuwdam : bij de driehonderd menschen op één vierkante kilometer en een half miljoen boeren in Frankrijk verspreid en daar tot Fransche naturalisatie verplicht ! ... Geen woorden over zulke feiten ! Een stuwdam die eeuwen afdam is een wurgdam. Hij moet zijn kracht uitgieten

zonder ze te verliezen als 't mogelijk is. En het is mogelijk. Hij kan groote landen met zijn vruchtbaarheid overstroomen en een prachtige brok Germanje stichten in één tooverslag: heel 't oude Frankenland weer Frankenland maken. Frankrijk dat dien wortelnaam niet verdient, ligt daar als een treurige menschenwoestijn. Ook de Walen die 't oud Frankenland bewonen, sterven uit aan hun onvruchtbaarheid, en zij hebben met de ziel reeds lang Frankrijk als hun land gekozen. Dat zij er heen gaan; er is plaats te over en er zal voor hen daar heil zijn, en voor ons komt hun plaats open volgens de simpele wetten van leven en dood, de twee echte koningen der wereld. 't Leven meet breed, 't leven is held en reus, zich richten naar duizend jaar is geen te groote maat voor 't leven. — Gij, man die als een arend van op uw rots te Berchtesgaden 't wijden overschouwt en onvervaard duizend jaar als uw gebied aanziet, het is aangewezen dat wat duizend jaar voor zich heeft, grootscheepsch gedacht en gedaan wordt. Onze droom vliegt, denken we, met uw blik mee. Hij rijze over de zeeën en vare naar Zuid-Afrika, Luider roep naar rechtsherstel klinkt er over de aarde nergens. Deel na deel werd het gestolen, telkens als het waarde kreeg. Engeland was daar inbreker, dief en moordenaar, vijf maal achtereen. Dief en moordenaar; een soldaat doodt mannen, een inbreker vrouwen en kinderen. 't Kerkhof te Bloemfontein met zijn 27.000 kruiskens, moet op den top dier kruiskens geen helmen hangen, maar 't hoofddeksel van de werkelijk gesneuvelden: kappen en kindermutsjes. Zoo een vlek op aarde roept om wraak. En de wraak die 't strikste recht is, luidt: de moordenaar, die 't huis bewoont waarin hij moordde, moet eruit. Dat is elementaire kreet der natuur. Geschiedt dit niet, en niet radikaal, dan zal er een natuurstem blijven roepen op aarde tegen al wie dit onrecht niet herstelde. Duitschland, dat NATUUR in de geschiedenis terugbrengt, en dat zal boven al uw krijgsschaden uw meest onsterfelijke daad zijn, doe ginds wat de natuur eischt. De Engelschen ontheiligen den grond van Zuid-Afrika. Een moordenaar ontheiligt het huis van den moord met er in te zijn. Weg er mee! dan zwijgt eindelijk het Vrouwenmonument te Bloemfontein in eeuwigen vrede! Weg... en de plaats, die open komt, zal ons bloed wel vullen. Het wilde het lang reeds maar werd geweerd. Geef ons die bedding voor onzen bloedstroom en ook ginds ontstaat, of liever komt spoedig tot vollen machtigen groei een machtige en gave brok Germanendom! Vlaanderen, heb ik uw droom uitgesproken: héél, heerlijk héél? Leg uw jubel als maatstaf aan. 'Jubelt Gij? Doet die droom enkel maar uitgesproken, u jubelen? Dan: Amen! Ik ben 't zeker dat elk Vlaamsch hart jubelt er om. Ik heb hem uit mijn Vlaamsch hart geperst, dat niets anders in dien droom wil leggen als zijn zuiver Vlaamsch zijn. Daarom wil ik mijn naam niet voegen bij dezen droom. Hij gelde voor zichzelf. Hij moet als Vlaamsche essentie, en niet als politiek of letterkunde, als geschrift of meening van zulk een of zoo een, onder 't oog komen van 't eigen volk en van Duitschland.

Van Deutschland vooral.

Duitschland wilt gij Vlaanderen gelukkig maken tot verrukking toe ? En dat is ook natuurdaad :

„Freude trinken alle Wesen
An den Brüsten der Natur !”

En dat is ook eeuwigheids daad : „Alle Lust will Ewigkeit !”

De hemel is daarom de hemel en eeuwig omdat hij op jubel gebouwd is.

Op Vlaanderens jubel zult gij iets eeuwigs bouwen.

Sticht gij aan de Noordzee en aan den Indischen Oceaan, onder 't Duitsche schild, twee sterke staten van Vlaamsch bloed, dan verbindt ze u de jubel voor eeuwig. Want die jubel zal voortleven in 't machtig geluk Germaansch te leven nevens 't oud Germanje en Dietschland te zijn nevens Deutschland. De warmte van broederbloed zal zoo een machtige vreugde doen vlammen dat ze niets minder als eeuwen zal eischen om er zich te kunnen in uitleven. Jubel bindt nauwer dan welke andere band ook, en brengt alleen de eeuwen des levens in zwang.

„Freude, Freude treibt die Räder
In der groszen Weltenuhr”.

Dan zal de oorlog waarlijk geweest zijn wat Herodotes hem noemt : Vader der geschiedenis.

P.S. Er werden geen namen en voornamen genoemd, omdat dit geschrift een onpersoonlijke stem, die van 't volk wil blijven. Geen Borms, hoe geliefd ook, geen Degrelle, wiens naam in Vlaanderen geen klank en geen den minsten invloed heeft, dien niemand in heel 't land als ernstig opneemt.